

Nr 562

Av herr Nilsson, Ferdinand, *angående den allmänna varuskatten.*

Den allmänna varuskatten (omsättningsskatten) strider mot vad som tidigare ansetts grundläggande för demokratiska beskattningsprinciper. Den är en finansieringsskatt, och dess anhängare försummar icke att uppräknat allt som påstås ha uträttats just tack vare denna skatt. Ingen lär dock bestrida att reformerna kan ha genomförts även med hjälp av andra pengar. Den anges också vara ett dominerande penningpolitiskt maktmedel, varigenom, som det heter, »köpkraft avlyftes» från dem som genom löneavtal o. s. v. skulle ha fått för mycket. Däremot talar man tyst om hur denna skatt konfiskerar köpkraft även för dem som rakt ingen överflödigt köpkraft har att »avlyfta». Det heter att barnfamiljer och folkpensionärer »kompenserats» för vad de förlorar. Man frågar sig vad det systemet innebär att man först tar av den som har det knappt för att sedan ge dem pengarna tillbaka som »kompensation». Dessutom kan man fråga om inte dessa *förstärkningar bör utgå ändå* utan att man först tar in pengar från barnfamiljer och folkpensionärer genom omsättningsskatt.

Det har sagts att allmänna varuskattens stora fördel är att den slår lika utöver hela fältet. Misstaget är uppenbart. Den drabbar livsmedel och andra nödvändighetsvaror lika, sägs det, men dessa varor spelar en mycket större roll i barnfamiljernas och de sämre ställda inkomsttagarnas budget än i de förmögnares. Den som har gett plats åt större delar lyxkonsumtion bland sina utgifter kan kompensera skatteskrubben med att minska på umbärliga inköp. Nödvändighetsvarorna däremot är något som det är betydligt svårare att minska på. Gällande bestämmelser om bevillningsfria avdrag skyddar de små och de sämre ställda, men detta skydd sättes ur spel i väsentlig del genom skatten på nödvändighetsvaror. Här återkommer vi till det godtyckliga systemet att ge avdrag och ta tillbaka skatt av människor som föga har att avstå, utan väl behöver ett utlovat skydd för ett snävt beräknat existensminimum. — De sociala skadeverkningarna för sjuka, för dem som av ekonomiska förhållanden något år inte har nämnvärd skattepliktig inkomst, för skuldsatta studerande och andra borde vara uppenbara.

Lika naturligt som det är att lyxkonsumtion och — i mån som erfordras — andra umbärliga varor beskattas, lika självklart borde det vara att nödtorften icke fördyras.

Ett exempel ger de genom avtal prisreglerade jordbruksprodukterna. En-

ligt den beräkning av statens jordbruksnämnd, som utgjorde grundvalen för propositionen 1959, beräknades i detta avsnitt skatten ursprungligen ge 1 400 milj. kr., varav jordbrukets priserglerade varor belastades med 70 milj. kr. per uttagsprocent. Då denna ursprungligen var 4,17 procent, innebar detta en beräknad skattebelastning av dessa livsmedel med 294 milj. kr. Detta innebär att jordbruket och jordbrukskonsumtionen svarade för 21 procent av det belopp omsättningsskatten inbringar. Sedan dess har skatten höjts med 50 procent, och då kostnadsnivån särskilt i förädlings- och distributionsled väsentligen ökat, utgår den nu med ett i årets statsverksproposition till 3 300 milj. kr. beräknat belopp. Om jordbrukets andel häri beräknas försiktigt till 20 procent skulle skatten belasta priserna, enbart på detta avsnitt av de för livsuppehållet nödvändiga varorna, med ungefär 660 milj. kr.

Det är uppenbart att detta återverkar på jordbrukets avsättningsmöjligheter. Det är lika klart, att det är ett uppenbart konsumentintresse att den indirekta beskattningen skjuts över på lyxkonsumtion och umbärliga varor.

Ett nytt system har varslats, enligt vilket med hänsyn till en hårdnande konkurrens på världsmarknaden lättnader skall beredas exporten. Som en norm har emellertid angivits att det som statskassan förlorar härpå skall tagas ut genom ett ökat skattetryck på hemmamarknaden. Denna skall således bära lättnaden åt exporten. För företag, som väsentligen producerar för hemmamarknaden, liksom för hemmakonsumtionen, innebär detta ett ytterligare försämrat läge. Det har talats om en förhöjning av varubeskattningen på detta marknadsavsnitt till 10 eller 12 procent. Vad detta innebär av belastning på olika produktionsgrenar är lätt att bedöma. Det är inte rimligt att de av detta hotade skall nöja sig med att avvakta kommande förslag.

Därför hemställs,

att varubeskattningen måtte omläggas så, att för livets nödtorft erforderlig konsumtion icke fördyras, utan beskattningen skjutes över på inköp för lyxkonsumtion och av umbärliga varor.

Stockholm den 26 januari 1964

Ferdinand Nilsson

i Kungsängen